

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

*Анісімова С.В., доц., к. з. н.,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Україна
svitlanaanisimova@meta.ua*

Оскільки екологічні проблеми стають все більш серйозними в Україні та за кордоном, сучасний стан екологічної освіти викликає серйозне занепокоєння. Виникає потреба в ефективній системі безперервної освіти, починаючи з дітей дошкільного віку і закінчуючи освітою дорослих. Наразі лише фахівці-екологи та екологічні педагоги мають можливість систематично підвищувати свій рівень екологічних знань протягом трудової діяльності після завершення базової освіти. Для інших випускників система підвищення кваліфікації є майже стихійною і відбувається переважно через засоби масової інформації. Саме тому дуже важливо закласти основи екологічної освіти ще під час навчального процесу. Іншими словами, збереження життя на Землі зараз безпосередньо залежить від рівня і темпів екологічної освіти молоді та суспільства в цілому.

Оскільки екологія наразі не включена як окрема дисципліна до шкільної програми, значний прогрес у цій сфері є малоімовірним. Очевидно, що акцент має бути перенесений на вищу освіту. Це особливо важливо для підготовки майбутніх менеджерів, економістів, інженерів та інших фахівців, які приймають рішення (не екологів).

Існуючі концепції екологічної освіти декларують, що метою екологічної освіти в технічних університетах є формування образу інженера, який може розглядати екологічні проблеми науковими та інженерними засобами. Це традиційний педагогічний підхід до навчання і виховання студентів, який навряд чи відповідає новій освітній парадигмі «виховання

особистості». Для досягнення цієї мети необхідно інтегрувати екологічні знання з предметом професійної підготовки, що дозволить особистості передбачати екологічні конфлікти і вирішувати екологічні проблеми в рамках своєї спеціальності.

Курси екології не повинні бути керівництвом для майбутньої діяльності техніків, як мінімізація шкоди природі. Екологія повинна бути основним життєвим багажем знань, що визначає діяльність техніка як людини нової ноосферної культури.

Вивчаючи екологію, студенти повинні бути переконані, що екологічні знання та екологічні імперативи визначають найважливіший напрям їхнього життя і професійної діяльності [1].

На сучасному етапі діяльність екологічно освічених інженерів явно недостатня. Багато в чому це пов'язано з особливостями їх екологічної підготовки. Проблема полягає в тому, що більшість студентів не мають необхідних базових знань з екології. Екологічна освіта зводиться, як правило, до викладання єдиної дисципліни з різними назвами, невеликим обсягом годин і біологічним змістом незалежно від характеру ВНЗ.

Замість того щоб вивчати методи і засоби, що дозволяють проектувати, створювати і експлуатувати екологічні технології і матеріали, викладачі вимушені витратити час на вивчення основ екології. При цьому, біологічні аспекти екологічних дисциплін, як правило, вивчаються формально і тому не потрапляють в «скарбничку» знань фахівця.

На нашу думку, необхідно перебудувати зміст спеціальної екологічної підготовки інженерів. У ній мають бути присутніми два самостійні блоки дисциплін : загально екологічні проблеми і проблеми ресурсозбереження.

У технічних ВНЗ необхідно викладати питання глобальної і системної екології на більш високому рівні із застосуванням методів системного аналізу, математичного моделювання, теорії систем.

Для підвищення рівня екологічної культури студентів усіх інженерно-технічних спеціальностей необхідно збільшити кількість курсів, що викладаються, з природничих дисциплін (біоекологія, природокористування та ін.).

Для цього не можна обмежуватися однією теорією, тобто дисципліною «Екологія», в тому вигляді, в якому вона запропонована в державному освітньому стандарті для інженерних спеціальностей. Потрібне з'єднання цієї дисципліни з технічними, професійними предметами, тобто слід вводити спеціалізовану екологічну дисципліну. Її зміст має бути максимально спрямований на реальні виробничі, життєві ситуації.

Перелік посилань:

1. *2The need for inclusion of environmental education in undergraduate engineering curricula / A. Sabah Abdul-Wahab, Y. Mahmood, Abdulhalem, M. Hutchinson // International J. of Sustainability in Higher Education.2003. – Vol. 4, N 2. – P. 126–137. <https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/>*